

Jesmo li s muškarcima u vrtićima na dobitku?

Marie Nicole Rubio

Razumijevanje uloge dječaka, očeva i odraslih muškaraca u sustavu ranog odgoja i obrazovanja otvara cijeli spektar mogućnosti i različitih pristupa, koje ćemo istražiti u ovom 23. broju časopisa *Djeca u Europi*.

Fokusiranjem na položaj muškog roda, ovdje ne zanemarujemo niti previđamo nadopunjavanje spolova, muškog i ženskog, već pokušavamo razumjeti položaj i ulogu dječaka, očeva i odraslih muškaraca u sustavu ranog odgoja i obrazovanja, prečesto dominantno ženskom području djelovanja. Naš cilj nije promovirati stereotipe o muško-ženskim poslovima, već upravo obrnuto. Želimo istaknuti da muški odgajatelj nudi cijeli niz mogućnosti za dječake i djevojčice, majke i očeve, muškarce i žene. Bilo bi šteta uskratiti im te mogućnosti.

U većini europskih zemalja, sadašnja tradicionalna podjela uloga u obitelji i društvu više ne odgovara novim stremljenjima ka jednakosti spolova. Izazov leži u pokušaju stvaranja ravnopravnosti, ali bez negiranja biološke razlike među spolovima, niti ikoje druge razlike među ljudima. Poštivanje ovih različitosti treba ići ruku pod ruku s individualnim slobodama da se ljude prepozna kao jedinstvena bića, te im se pruži mogućnost da istraže i iskažu svoje pune potencijale.

Članak Adrienne Burgess daje nam mogućnost preciznog lociranja ključnih aspekata u evoluciji modernog društva, te isticanja uloge ranog odgoja i obrazovanja u tim promjenama. Te promjene bi muškarcima također trebale omogućiti da usvoje odgojno-obrazovnu ulogu u dječjim životima.

Očevi

Očevi su ključne osobe u razvoju djeteta, međutim, obiteljske su prilike uvelike

dovele do evolucije u njihovoj ulozi i položaju. O toj evoluciji raspravlja Françoise Hurstel. Autorica nas oboružava spoznajama koje nam pomažu razumjeti na koji način ove promjene mogu služiti kao izvor inovacija i stvaralaštva iz psihoanalitičke perspektive koja je istovremeno utemeljena na antropološkim i povijesnim elementima.

Inovacija i stvaralaštvo odlično su ilustrirani u članku autorice Yasemin

Surali o inicijativi ACEV-a, turske nevladine organizacije koja već dugi niz godina radi s majkama - onim istim majkama koje su pozvale vladu da uspostavi jedinstven program educiranja očeva o njihovoj ulozi u dječjim životima i očinskom utjecaju na djecu.

Kako i zašto muškarci?

U nekim državama je pitanje položaja očeva u roditeljskom odnosu s djecom već dulje vrijeme na dnevnom redu. Članci koje su napisali Norvežanin Leif Askland i Nijemac Tim Rohrmann posebno su zanimljivi u smislu opisa pedagoških argumenata, upletenih u političke inicijative; također i zato jer ne dovode do izbalansiranog pogleda na ravnopravnost spolova u ranom odgoju i obrazovanju. Člancima se također pokazuje kako se ove politike primjenjuju i kakvom podrškom rezultiraju. U Norveškoj je, prije više od 20 godina, potaknuto zapošljavanje muških odgajatelja u jaslicama.

Ustanovljene su mreže i grupe za podršku muškim odgajateljima kako bi im se omogućila razmjena iskustava iz profesionalne prakse, te promoviranje muško-ženskih odgajateljskih grupa radi poticanja pravičnije raznolikosti. U Njemačkoj je, gotovo prije 10 godina, uvedena proaktivna politika u poticanju zapošljavanja muških odgajatelja. Da bi došlo do napretka kod spolne ravnopravnosti, trebamo odgovarajuće stručno osposobljavanje, uspostavu mreže za razmjenu profesionalnih iskustava, te podršku u kurikulumu. Kroz iskustva koja je prikupila Helena Burić u Hrvatskoj, saznat ćemo o dnevnoj motivaciji i inspiraciji koja potiče muške odgajatelje, dajući njihovom svakodnevnom radu s malom djecom veliki smisao. Članak Jana Peetersa raspravlja o učincima medijizacije slučajeva seksualnog zlostavljanja, kroz ulogu muškarca u ranom odgoju i obrazovanju: 'Osjećaju da sve više moraju biti na oprezu.' S druge strane, članak razmatra važnost ovih učinaka i emocija na odgajatelje, bez obzira radi li se o muškarcima ili ženama, jer oni imaju ključnu važnost za ukupni razvoj djeteta.

Dječaci

Članak autorica Christelle Declercq i Daniele Moreau usmjeren je posebno na dječake, jer autorice s pravom kažu: 'Ne rađamo se kao dječaci ili djevojčice, već takvima postajemo.' Prijeko je potrebno razumjeti kako nastaje identitet: ako su biološke razlike među spolovima neosporna realnost, tek će značenje koje društvo pridaje tim razlikama djeci poslužiti kao orijentir; otuda i naš

interes da istražimo nove projekte u ovom pravcu. Imamo cijelo bogatstvo primjera i iskustava iz kojih možemo crpiti inspiraciju - za početak, tu su iskustva iz predškolskog odgoja u Francuskoj i Portugalu, gdje nam Maria João Cardona predlaže pristup opažanja i samoobrazovanja. Drugo iskustvo dolazi iz Poljske, od autorica Magdalene Korsak i Grażyne Woźniak. One pokazuju kako znanstveni projekti potiču motivaciju i snažnu uključenost dječaka i osnažuju ih u kognitivnim i socijalnim vještinama. U Danskoj autori Jens E. Jørgensen i Henrik Haubro predlažu pristup koji sve potiče da bolje razumiju dječje viđenje kroz vizuru dječaka i promoviraju svoja razmišljanja o ranom odgoju i obrazovanju. Švedska je jedna od zemalja koje zagovaraju 'neotuđivo pravo na individualne slobode i integritet pojedinca, jednakovrijednost svake osobe, spolnu ravnopravnost i solidarnost', kako pišu autorice Eva

Årlemalm-Hagser i Anette Hellman. Njihov članak nudi da preispitamo kategorizaciju i njezine učinke na dječju igru i profesionalnu praksu.

Nora Milotay govori o stvaranju tematske radne grupe Europske komisije za rani odgoj i obrazovanje, s fokusom na primjenu preporuka Vijeća ministara 2011. godine (Adam Pokorny, *Djeca u Europi* br. 6).

U rubrici *Fokus na*, Ferruccio Cremaschi pozornost usmjerava na negativne posljedice krize na područje ranog odgoja i obrazovanja. Brojne međunarodne organizacije ističu važnost ranog djetinjstva u pripremi djece na svijet koji ih čeka sutra. Pri tome zamjećujemo da cijeli niz država ovo važno područje žrtvuje u ime 'očuvanja financijske stabilnosti'!!!

Marie Nicole Rubio glavna urednica časopisa *Le Furet* i, francuskog izdanja časopisa *Djeca u Europi*. marienicole.rubio@lefuret.org

Neke brojke unutar organizacije *Djeca u Europi*

U *Norveškoj* je 2010. bilo oko 6.200 (8,3%) muškaraca zaposlenih u sektoru ranog odgoja i obrazovanja.

U *Njemačkoj* se broj muških odgajatelja skoro udvostručio u razdoblju između 2002. i 2011. godine (s 8.182 na 15.592), no sveukupno radi se o malom broju muškaraca (porast s 2,5% na 3,8%), zbog širenja cijelog sektora.

U *Hrvatskoj* je u vrtićima za djecu (1 do 6 god.) zaposlen mali broj muškaraca; prema statistici Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, tek je 5% muškaraca zaposlenih u vrtićima na mjestu odgajatelja, stručnog suradnika ili ravnatelja.

U *Flandriji i Nizozemskoj* 3,4% muškaraca radi u sektoru ranog odgoja i obrazovanja, 2% u subvencioniranim vrtićkim uslugama, 4,1% u privatnim vrtićima, 2,9% kao pomoćni odgajatelji, 3,1% kao odgajatelji u jaslicama, 4,9% u aktivnostima izvan vrtića, te 1% u jaslicama.

U francuskom dijelu *Belgije*, zvanom i Valonsko-briselska federacija, jako je malen postotak muškaraca u odgoju djece do 3. god. U razdoblju od 2009. do 2010. godine žene su u dominantnom broju od 80% u odgoju i obrazovanju djece (3-6 god.). Ova brojka odgovara postotku od 61% kod redovnog srednjoškolskog obrazovanja. Slučaj je donekle drukčiji kod predškolskog odgoja: nakon dugotrajne dominacije žena, došlo je do porasta broja muškaraca u gotovo isključivo ženskom odgojno-obrazovnom kadru (3% u razdoblju od 2009. do 2010. god.), uvelike zbog uključenosti stručnjaka za psihometriju od 2003. godine. Kod izvanvrtićkog odgoja i obrazovanja, postoji veća vjerojatnost zapošljavanja muškaraca (vjerojatnost 1 od 5), ali nemamo precizne brojke.

U *Škotskoj*, prema nacionalnim statistikama škotske vlade za 2010. god., muškarci čine 8% odgojno-obrazovnog kadra u osnovnim školama, 4% vrtićkog kadra (djeca 3-5 god.), te 0% dadilja. Statistike za 2011. godinu škotske socijalne službe tek se trebaju objaviti u listopadu 2012. godine.